

líčení situací a postav atd. Toto cervantesovské jádro spolu s náboženským citěním ztajeném v díle, s hlubokým citěním a kritikou morální zkaženosti všeho druhu, stejně jako filosofický zájem o smysl bolesti a existence, jsou vedle dalších aspektů svěbytné rysy tohoto Clarínova románu a vyprávěčského umění, jež jeho učitel a přítel Galdós jasnozřivě analyzoval, když v předmluvě, kterou k románu napsal roku 1901, hledal jeho kořeny. Galdós viděl v tomto románě „vynikající ukázkou naturalismu obrozeného“, máje tím na mysli návrat k pramenům hispánské narativní prózy: k Cervantesovi a románu pikaresknímu. Návrat vyvolaný poznáním francouzského naturalismu (připomeňme si Flaubertův obdiv k dílu Cervantesovu), který přivedl španělské prozaiky k tomu, že si uvědomili, že „to podstatné z naturalismu“ mají „odedávna doma“ a že to zmínění „mistři tohoto umění“ už dávno svobodně praktikovali a že od nich „se to naučili romanopisci angličtí a francouzští“. Ti první, říká Galdós, „se zmocnili španělské potouchlosti, kterou obratně ruce Fieldingovy, Dickensovy a Thackerayho snadno převedly v anglický humor a zbavily tak toto umění jeho hlavního rysu“. Na druhé straně „ve francouzských rukou změnil naturalismus tvář: co ztratil na půvabu a duchaplnosti, to získal na analytické síle a rozloze tím, že se zaměřil na stavy psychologické, jaké se do pikareskního románu dost dobře nehodí“. Posláním nových španělských prozaiků jeho generace, mezi nimi Clarína, podle Galdóse bylo, že převzali tuto důkladnou francouzskou reformu „našeho vlastního díla“ a obrodili hispánský naturalismus tím, že „mu navrátili, oč byl připraven, totiž humanismus, a uplatnili jej ve výpravných formách podle cervantesovské tradice“. Galdós tedy považuje Regentku za vynikající příklad nového španělského naturalismu, který navazuje na velkou hispánskou tradici Cervantesovu a románu pikareskního, v níž spočívá počátek moderního evropského romanopisectví.

Demetrio Estébanez Calderón

I

Hrdinské město vyspávalo siestu. Teplý jižní vítr lenivě postrkoval bělavá oblaka, která se při svém plynutí k severu trhala. Na ulicích nebyl žádný jiný hluk než ostré svištění zvířeného prachu, hadrů, slámy a papírů, jejichž chomáče se přesunovaly od stružky ke stružce, od chodníku k chodníku, od rohu k rohu, poletovaly nahoru a dolů a honily se jako motýli, kteří se hledají a záse od sebe prchají, jak je vzduch strhává do svých neviditelných záhybů. Jako hloučky nezbedů se to drobné smetí, ty zbytky všeho možného sbíhaly do kupy, na okamžik se zastavovaly, jako by je zmohl spánek, a znovu vylekaně vyskakovaly a rozprchávaly se, některé šplhaly po zdech až k drnčivým sklům luceren, jiné až k plakátům, špatně přilepeným na rozích, a jedno pírkó dokonce dorazilo až do třetího poschodí a zrníčko písku utkvělo na celé dny nebo na celé roky za tabulí výkladní skříně, kde se přichytilo olova.

Vznešené a věrné město Vetusta, v dávných staletích panovnické sídlo, zažívalo vařené hovězí a masovou haši se zeleninou a při tomto odpočinku i ze spaní slyšelo jednotvárně důvěrně známé dunění zvonu svolávajícího na bohoslužby, jenž hlaholil nahoře na štíhlé věži svaté baziliky. Tato katedrální věž, romantická báseň v kameni, půvabný hymnus s lahodnými liniemi nehynoucí němé krásy, byla dílem šestnáctého století, i když se s její stavbou započalo už dříve, ještě ve slohu gotickém, avšak je třeba říci, že ten zde byl zjemněn jistým citem pro střídmost a harmonii, takže díky jemu byla drsná přepjatost této architektury značně zmírněna. Bez pocitu únavy bylo možno celé hodiny pozorovat ten kamenný ukazováček mířící k nebi; nebyla z těch věží, jejichž špička se až bortí, jak je tenká, věží spíše hubených než štíhlých, nevzhledných jako afektované slečinky, které si příliš stahují šněrovačku; byla důkladná, aniž co ztrácela na své duchovní velkoleposti, a až do druhého ochozu s elegantní balustrádou se tyčila jako pevný hrad a odtud se v půvabném úhlu vypínala do pyramidy, nenapodobitelné v rozměrech a proporcích. Jako pletenec svalů

livě ostříhanými nehty. Když ještě víc sklopila zrak, aby si nemyslel, že si prohlídí jeho ruce, viděla kalhoty, splývající půvabnou křivkou na úzkou dlouhou nohu, obutou s mimovetustským vkusem. Nemohlo být ani zdaleka nic hříšného na tom, uznala-li, že to všechno je příjemné, že to dobře vypadá a že to tak má být.

Ana nejasně vnímala ruch z kuchyně, kde Pedro velitelským hlasem řídil přípravu oběda, šplíchání vodotrysků ze dvora a smích a výkřiky svého manžela, Visity, Edelmiry a Paca, kteří pobíhali po schodištích, po chodbách, po zahradě, po celém domě.

Provizora přicházet neviděla. Visita přistoupila k oknu, aby jí pošetala do ucha:

„Drahoušku, jestli chceš, můžeš se teď vyzpovídat, protože tady máš duchovního otce . . ., bude s tebou obědvat.“

Ana se zachvěla a odstoupila od Mesí, aniž se na něj podívala.

„Vida, vida,“ zahlaholil don Víctor, který právě vstupoval, nabízející rámě statné růžolící Edelmiře, „tak moje ženuška si povídá tady s tím kavalírem? Jenomže já mám zase tuhle společníci, takže je to spravedlivá pomsta.“

Pouze Edelmira se zasmála vtipu, který byl pro ni nový. Všichni přešli do salónu, kde byli i ostatní pozvaní. Obdulia hovořila s vikářem a Joaquínem Orgazem; markýz debatoval s Bermúdezem, který nakláněl hlavu doprava, usmíval se od ucha k uchu a nanejvýš zdvořile vyjadřoval pochybnosti o velmožových tvrzeních.

„Já bych, milý pane, svatopetrský kostel beze všeho zboural a zřídil tam tržnici . . .“

„Och proboha, pane markýzi . . .! Nevěřím, že byste . . . se odvážil . . . vzhledem k svému smýšlení.“

„Moje smýšlení s tím nemá co dělat. Trh na zeleninu nemůže být pořád pod širým nebem, vystaven nečas.“

„Ale Svatý Petr je památka a slavný pozůstatek minulosti.“

„Je to troska.“

„Ne tak docela . . .“

Do sporu se vmísil vikář, prchající před Obdulí, která už na něj začínala dotírat, jak Paco a Visita předvíдали.

Když vešla do salónu Regentka, De Pas musil přerušit rozváženou elegantní větu a bez velké důvěrnosti ji úklonou pozdravil.

Za Anou se objevil Mesía, který měl levou tvář trochu rozpálenou a uhlazoval si světlý hebký knír. Při chůzi hleděl před sebe jako člověk, který vidí to, nač myslí, a ne to, co má před sebou. Vikář mu podal ruku a Mesía ji stiskl se slovy:

„Pane vikáři, velice mě těší . . .“

Setkávali se málokdy a vždycky byli k sobě velice zdvořilí. Ana je viděla vedle sebe, oba vysoké, Mesía o něco víc, oba štíhlé a elegantní, každý po svém způsobu; vikář byl statnější, don Álvaro ušlechtlejšího růstu, duchovní inteligentnější v gestech a pohledu, švihák s dokonalejšími rysy.

Don Álvaro už hleděl na provizora obezřele, už se ho bál; provizor však netušil, že by don Álvaro mohl být svůdcovským nepřitelem Regentky; jestliže ho neměl rád, bylo to proto, že jeho vliv ve Vetustě považoval za nebezpečný vlivu vlastnímu a poněvadž věděl, že necítí církev, i když není jejím zapřisáhlým a vysloveným odpůrcem. Když ho spatřil s Anou u okna, jak spolu rozmlouvají tak nepozorní ke všem ostatním, pocítil don Fermín jakousi nevoli, vzrůstající při čekání na její příchod.

Ana se na něj usmála s upřímnou ušlechtilou přívětivostí a stydlivou pokorou, jež lehkým uzarděním poukazovala na tajemství, z nichž se odpoledne předtím vyzpovídala. Vzpomněla si na všechno, co si řekli a o čem jako ještě nikdy s nikým mluvila s tímto mužem, který potěšil její sluch i duši slovy naděje a útěchy, přísliby světla a poezie, smysluplného života, využívaného k něčemu dobrému, velkému a hodnému toho, co v sobě cítila jako podstatu své duše. V knihách o něčem takovém občas četla, ale kdo ve Vetustě umí o tom takhle promluvit? A je něco úplně jiného o tak výborných a krásných myšlenkách číst, nebo je slyšet od muže z masa a krve, který má v hlase lahodné teplo a v sykavkách hudbu a med ve slovech i pohybech. Také si Ana vzpomněla na dopis, který mu před několika hodinami napsala, a to bylo další příjemné, tajemné pouto, vyvolávající zvláštní rozechvění. Dopis to byl nevinný, mohl ho číst kdekdo; nicméně to byl dopis, o němž mohla mluvit s mužem, který není jejím manželem a má ho možná blízko svého těla a třeba na něj zrovna myslí.

Ana se nepokoušela ujasnit si, jak se její poněkud smyslné vzrušení srovnává s její čistou představou o přátelství, rodícím se mezi ní a vikářem. S určitostí však věděla, že don Fermín znamená spásu, příslib ctnostného života bez nudy, naplněného ušlechtilou,

poetickou činností, jež sice vyžaduje úsilí i oběti, ale právě proto poskytuje důstojnost a velikost tupému, živočišnému, nesnesitelnému živoření, jaké jí až dosud Vetusta nabízela. A jelikož si byla jista, že se zachrání před vyloženě zločinnými svody dona Álvara, odevzdá-li se donu Fermínovi, chtěla toto nebezpečí vyvolat a nechávala si do zorniček hledět těma průzračnými šedýma očima bez určité barvy, téměř stále chladnými, které se najednou rozhořivaly jako zář majáku a svými záblesky vyjadřovaly nestoudnosti, na něž si neměla právo stěžovat. Když pak vylekaná Ana opět hledala útočiště v očích vikářových, prchajíc před tamtěma, nacházela jen bílou masitou clonu, která je zakrývala, jen ta nevýrazná víčka, jež nevyjadřovala ani dobrou vůli, jakmile se podle předpisu v pravý čas cudně sklopila.

Dívat se na ženy při řeči však nepovažoval don Fermín za nenáležité; díval se i na Regentku, neboť tehdy byly jeho oči jen jakousi interpunkcí pronášených slov; nebyl v nich cit, pouze inteligence a pravopis. Když mlčel a bylo to tváří v tvář, na dámy se v přítomnosti jiných osob nedíval.

Don Álvaro zpozoroval, že zatímco byli v salónu všichni pozvání zabráněni do hovoru a většinou vstojí čekali, až budou zavoláni ke stolu, Ana nenápadně přistoupila k vikáři a u jednoho balkónu s ním trochu rozpačitě a velice potichu, celá uzardělá a s úsměvem na tváři, rozmlouvá.

Mesía si připomněl, co mu odpoledne předtím řekla Visitación: „Pozor na vikáře, ten má v malíčku i všelijakou temnou teologii.“ I bez jakéhokoliv konkrétního podnětu měl už dávno sklon myslit si o kněžích a ženách to nejhorší. Nevěřil v ctnost; onen typ materialismu, který byl jeho náboženstvím, ho přiváděl k přesvědčení, že přirozeným pudům nikdo odolávat nedokáže, že kněží jsou nutně pokrytci a že z nich jejich špatně přemáhaný chtíč nezřízeně vyráží, jak jen může a kdykoliv může. Don Álvaro, který dovedl vystupovat jako postava ze sentimentálního idealistického románu, když to okolnosti vyžadovaly, byl v tom, co *Korouhev* nazývala svatyní svědomí, důsledným cynikem. Kněžím, u nichž se zpovídaly jeho milenky, vcelku záviděl a bál se jich. Kdykoliv měl na některou ženu velký vliv, zakazoval jí chodit ke zpovědi. Moc prý toho ví. Ve chvílích rozpoutané vášně, do níž ženu strhoval, kdykoliv jen mohl, aby ji přiměl ponížít se a mohl se opravdu poko-

chat něčím novým, nutil svou oběť, aby před ním obnažila duši, a poblouzení smyslů se přenášelo do jazyka a mezi nesmyslným laskáním a ztřeštěnými polibky tryskaly nestoudné zpovědi, ženská tajemství, jež Mesía vychutnával a zaznamenával si do paměti. Jako nehodný kněz, který zneužívá zpovědnice, znal don Álvaro směšné nebo odporné slabůstky mnoha manželů, mnoha milenců, svých předchůdců, a do souhrnu oněch skandálních kronik byly zahrnuty jako velice důležitá součást této záplavy oplzlostí i chlípné dotěrnosti *žádostivých* kněží, jejich zvrácenosti, někdy hodné soucitu, většinou hnusné a hanebné. Mesía byl na tyto znalosti hrdý, zevšeobecňoval je a věřil, že žena hledá u kněze skrytou rozkoš a duchovní požitek z pokušení, kdežto kněz bez výjimky zneužívá výhod, jež mu nabízí instituce, jejíž „posvátný charakter“ byl pro dona Álvara před lidmi „mimo diskusi“, ale který ve svém soukromí materialisty podle francouzských brožurek, materialisty ve stylu obchodního cestujícího popíral.

Nemyslel si, Pánbůh chraň, že by vikář hledal u své nové zpozdění dcery ukojení hrubých nízkých choutek; tak daleko by se neodvážil, ani by nebylo možno pokusit se o podobné nehoráznosti u takové dámy . . . , ale je nanejvýš pravděpodobné, že právě naopak „jemností, jemností“ (opakoval si, když o tom uvažoval) hodlá svést tuto krásnou ženu, která nemá co na práci, je v nejlepším věku a nikoho nemiluje. „No ano, tenhle velebníček chce dosáhnout toho co já, jenomže jiným postupem a s využitím prostředků, jaké mu poskytuje jeho stav a funkce zpovědníka . . . Och, měl jsem začít dřív, abych mu v tom zabránil, ale teď to nedokážu, zatím ještě na ni nemám takový vliv.“ Tyto a jiné obdobné úvahy přivedly Mesíu do špatné nálady a popudily ho proti vikáři, jehož vliv ve Vetustě, především na slabé a zbožné pohlaví, ho už dávno zlobil.

„Takže dnes odpoledne už to nebude možné?“ říkala Ana pokorným, jemným, rozechvělým hlasem.

„Ne, paní,“ odpověděl vikář, jako by ševelil vánek mezi květy; „hlavní je vyhovět donu Víctorovi, a dokonce předcházet jeho přání, je-li to možné. Tohle odpoledne je na pořadu veselí a nic jiného než veselí. Zítřka časně ráno . . .“

„Ale to vás bude obtěžovat . . . , nemáte ve zvyku chodit v tu dobu do katedrály . . .“

Prožíval zkrátka zlou chvíli. Čekal, že průběh bude takovýto: nejdříve promluví don Álvaro, vychválí důslednost, s níž on, don Pompeyo, zastával svatou ideu svobody myšlení, a jménem vedení slíbí, že kasino nikdy nebude mít náboženství, jako ho nemá mít stát. Potom budou mluvit Foja, mladý markýz a další a ještě rozvedou tytéž myšlenky . . . a nakonec bude musit povstat on, Guimarán . . ., aby *provedl shrnutí*. A zatímco mechanicky jedl a pil, připravoval si svůj projev, třebaže se pořád nemohl dostat přes úvod; chtěl ho však mít originální, nestrojený, střídmy bez falešné skromnosti . . . „Tihle mladíci . . . mě měli upozornit včera . . ., a to bych byl měl čas.“

Proti ateistovu očekávání se konverzace, když se dospělo k šampaňskému, vydala směrem, který ji nemohl dovést k vážným tématům, jež on považoval při takové oslavě za náležité. Mluvílo se o ženách. Skoro všichni tesknili po věku iluzí, ne pro ty iluze, nýbrž pro tajemnou sílu, která byla podle nich jejich zdrojem. Všichni, i ti mladí, prohlašovali, že se cítí být ve smutném věku, kdy láska sídlí v hlavě a je ryzí představou. Jedině upřímný a ušlechtilý Paco přiznával, že se cítí líp než kdy jindy, přestože už žil stejně dlouho jako kdokoliv z nich.

Jeden z návštěvníků Mesíovy *kapsy*, chlípny padesátiletý bankéř pan Palma litoval, že mladí není věčné, a se slzami v očích, vstojel, v ruce číši už prázdnou, vykládal svůj filozofický systém, drásavě pesimistický, jak říkal kapitán Bedoya. Často ho přerušovali a konverzace se poněkud povznesla; Guimarán jí začal věnovat pozornost. Už se mluvilo o onom životě a o mravnosti, kterou většina považovala za relativní.

Bledý vzrušený Foja třaslavým hlasem tvrdil, že vůbec žádná mravnost neexistuje — a také povstal —, že člověk je živočich, který má svoje návyky, že každý dbá jen na sebe.

„*Homo homini lupus*,“ poznamenal kapitán Bedoya.

Plukovník Fulgoso se po něm uznale podíval a schválil ten výrok, aniž mu rozuměl.

„To je boj o život,“ řekl velice vážně Joaquinito Orgaz.

„Není nic jiného než hmota . . .“ dodal Foja, který vykládal své filozofické názory, jen když byl opilý.

„Síla a hmota,“ řekl Orgaz otec, který to slyšel od syna.

„Hmota . . . a pesety,“ opravil to Juanito Reseco ostrým, skřípavým hlasem, plným ironie, kterou Orgaz otec nedokázal pochopit.

„To je ono,“ vykřikl řečníci Palma; a dále připíjel na všechny přírodou poskytované znamenitosti, jež ve svém zchátralém těle, nevyčísitelně nemocném chudokrevností, postrádal.

Rozprava se vrátila k lásce a k ženám a začaly zpovědi, jež se rozvinuly hlavně při kávě a líkérech, těch otevíračích srdcí. Mezi popel z doutníků, chlebové drobtý, skvrny od omáčky a vína skanula jména a čest mnohých dam. „Tam se dá říct všechno, jsou sami mezi sebou, všichni jsou jeden celek.“ Mesía mluvil málo, jak bylo v takových případech jeho zvykem. Báł se takovýchto výlevů, při nichž člověk kdekoho považuje za přítele a vyzvoní tajemství, jež by potom marně chtěl stáhnout zpět. Zatímco ostatní vyprávěli obyčejná, všední dobrodružství, on, hlídaje si své myšlenky, s loktem opřeným o stůl a s bradou v dlani kouřil dobrý doutník, v rozkošnickém poklidu láskyplně přikládaje tabák ke rtům; velké vlhké bystré oči, plné odrazů světla a elektrického jiskření vína, se upíraly na strop. Ostatní postavy večere byly vulgární, v jejich opilosti nebyla žádná důstojnost, v uvolněnosti jejich chování žádný půvab. Mesía byl krásný; líp než kdy jindy se vyjímala štíhlost a ladnost jeho elegantního mládeneckého vzhledu; do jeho hezkého obličejce nevtiskovaly výpary hodokvasu hrubé odstíny, nýbrž jistou polomelancholickou polorozkošnickou oduševnělost; bylo na něm vidět, že se oddává neřesti, ale jako kněz, ne jako oběť: své *způsobné*, panské, diskrétní opilství dovedl ovládat. Don Álvaro, sám mezi těmi ubožáky, s otevřenými očima snil a jeho snění ho rozněžňovalo. V těch chvílích se domníval být doopravdy zamilovaný a věřil a cítil, že je opravdu zajímavý. I když je smyslově založený, hrome!, i smyslnot, myslel si, má svou romantiku. *Clair de lune* je *clair de lune*, ať už je luna třeba jen kus starého železa, podkova nějakého koně slunce.

A jeho paměti a představivosti procházely vzpomínky na noci lásky, a třebaže nebyly všechny zrovna zářivé ani nebyly všechny poetické, bylo těch nocí lásky mnoho, velice mnoho. A svrběl ho jazyk, jenjen promluvit, vyprávět o svých činech. Toto nutkání bylo u něho nové; nepocítil ho do té doby, dokud ho Regentka nepokořila svým odoláváním.

Dvakrát nebo třikrát zasáhl do té vřavy, aby vyslovil svůj názor, založený na bohatých zkušenostech z milostných záležitostí. A všichni se k němu hned obrátili a všichni ostatní zmlkli, aby ho

vyslechli. V té chvíli se nedovedl ubránit, aby se nerozpovídal, poněvadž potřeboval uspokojit tajný popud, který ho nutil, aby svým příběhem znovu posilnil otřesené sebevědomí. Promluvil mistr. Stáhl loket ze stolu a opřel o něj obě paže s rukama složenýma přes sebe, v jejichž prstech držel doutník s dlouhým neodklepnutým popelem; s jistým bakchickým mysticismem trochu naklonil hlavu a s očima zvednutýma ke světlu lustru začal měkkými vlahými pomalými slovy zpověď, jíž naslouchali jeho přátelé v naprostém tichu jako v kostele. Ti, kdo seděli daleko, povstávali, aby lépe slyšeli, a opírali se přitom o stůl nebo o sousedovo rameno. Tento výjev hanebným způsobem připomínal *Poslední večeři* Leonarda da Vinci.

Napjatá pozornost posluchačů, zájem, který se zračil v pohledech a pootevřených ústech, zmámily vetustského Dona Juana, zalichotily mu, a tak mluvil, jak by byl asi mluvil na hrudi přítelově. Joaquín Orgaz a mladý markýz poslouchali mistra s fanatickým zaujetím. Byla to slova moudrosti.

Jednou to byla dobrodružství romantická, nebezpečná, při nichž bylo třeba mít odvalu a štěstí; většina jich prokazovala slabost ženy, ať jakékoliv; jiná dosvědčovala, že nelze brát žádné ohledy; z mnohých bylo zřejmé, jak k úspěchu přispívá vytrvalost, vynalézavost a rychlý útok.

Občas bylo ticho přerušeno hlučným výbuchem smíchu: to když posluchače pobavilo nějaké dobrodružství komické a vytrhlo je z nezdravé rozkladné strnulosti. Mezi všeobecným obdivem se kroutila závist sdružená s chlípností: tasemnice duše. Oči se suše leskly.

Svědčovo umění se rozprostíralo nad už pomačkaným a špinavým ubrusem, vhodnou to pitevnou pro mrtvolu tělesné lásky.

Mesía dával nahlédnout do svého nitra ani ne tak proto, aby se zavděčil posluchačům, ale spíše aby slyšel sám sebe, aby věděl, že dosud je tím, čím je.

K lásce se téměř vždycky dospívá nějakými pletichami; kdo si myslí něco jiného, je snílek. Stávalo se, že se Mesíovi vrhla do náruče žena šílící z čisté zamilovanosti; takováto dobrodružství jsou však velice řídká. Mimoto kdyby žena nebyla občas tak chlípná, bylo by těch vítězství pomálu; z čisté lásky se oddává málokterá. Víc dokáže příležitost než svádění. Svádění se musí převést v příležitost.

Nakonec došlo na vyprávění o tom, jak se donu Álvarovi podařilo přemoci dceru velice počestného mistra ze staré továrny, který bděl nad ctí svého domu jako Argus. Angelina měla otce, matku, babičku, sourozence; byla čistá jako hermelín . . . Mesía začal tím, že si získával příbuzné. Do každého domu vcházel podle toho, jak to vyžadoval život v oné domácnosti. S dětmi si hrál na schovávanou, vyráběl jim papírové vlašťovky, s babičkou hrál domino, matce posloužil při stáčení vlny, s trpělivostí a předstíranou pozorností poslouchal otcovo socialistické a humanitářské filozofování, všechny okouzloval; stával se nepostradatelným účastníkem večerních táček, těшитelem, rádcem, nejlepší ozdobou domu; zaplňoval jej svou krásnou přítomností; byl milý, laskavý, projevoval tatíkovskou shovívavost; staral se o rodinné zájmy, jako by byly jeho vlastní, dokonce i smířoval služebnictvo a pány. A tak si nenápadně získával srdce všech; milování s Angelinou (nebo ať to byla kterákoliv, protože takových dobrodružství zažil mnoho) začínalo pokradmu; a poznenáhla ať už u pohovky, u stolu pokrytého velkým přehozem, pod nímž je ohřívadlo, na balkóně za setmění, při všech příležitostech, kdykoliv jen mohl, přisedával k své oběti, tiskl se k ní, naplňoval ji touhou po sobě, po své milé výbojné mužné krásě; potom jakoby žertem mluvil o lásce tónem otcovské starostlivosti, která vypadala jako nevinnost sama; a některý den nebo některou noc, při svačině na venkově, po štědrovečerní večeři, zatímco se ostatní členové rodiny bezstarostně smáli, dospěla Angelinina vášeň k prudkému vzplanutí, příležitost poskytla zbytek a zneuctění vstupovalo do domu a rodinný přítel, oblíbenec všech, odcházel, aby se už nikdy nevrátil.

Ti, kdo dona Álvara poslouchali, měli dojem, že jsou přítomni oněm klidným něžným výjevům niterného přátelství, plným sdílnosti a důvěrnosti; ve svědčově obličejí, v jeho pohybech, v jeho úsměvech, v hlase se při tom vzpomínání obrážely příjemná laskavost, dobrácký srdečný půvab, prostá ušlechtilá hluboká upřímnost, domácká obratnost, všechna umění a schopnosti, jež dováděly v takovýchto zápasech Mesíu k vítězství.

„Jindy, přátelé, bylo nutno sáhnout k násilí. Zřeknout se vítězství, jehož se dá dosáhnout při škrábání a kopání jen pěstmi a s kapkami potu velkými jako hrách, znamená být v lásce platonikem, naivkou; opravdový Don Juan tohoto století, a možná všech

„A koneckonců uvidíme.“

Don Víctor byl každým dnem smutnější. Na jedné straně kající bolest, strach, že nebude spasen, přestože je tak dobrý a nikomu neudělal nic špatného; na druhé straně to horko, ustavičný pot, bezesné noci . . . , vetustská pustota . . . , sežehlá tráva na Velké promenádě, žádná představení . . . A navíc ho nikdo nechápe. Frígilis je kus ledu: když jde o duchovní věci, je známo, že se s ním nedá počítat. Ani ho nemoří léto, ani ho nezkrúší zima: je to balvan. A jeho ženě a vikárii vetustské léto, ten smutek ulic a promenád, nikterak nevdává. Don Víctor zašel do kasina: ani živé duše. Nějaký úředník, co nemá dovolenou, tam hrál kulečník s místním číšníkem. V čítárně si Trifón Cármenes prohlížel staré *Ilustraciones*; v herně nikdo; nezbývalo mu nic jiného než domino, které se mu protivilo tím tukaním kostek a že se přitom musí ustavičně počítat. Jeho soupeř ze šachů byl někde v lázních. „Ovšem, kde se koupá!“ Ačkoliv se don Víctor jindy v létě za celý měsíc, co strávil u moře, nekoupal víc než dvakrát nebo třikrát, teď postrádal svěžest vln každý den. V kasinu čítal noviny z přímoří: noční koncerty pod širým nebem, výlety do přírody, regaty, o tom všem se tam mluvilo; kolik lidí, kolik hudby, divadlo, cirkus! Lodi, velké anglické parníky . . . a moře . . . , nesmírné moře . . . Tomu se říká zábava! Don Víctor vzdychl a vrátil se domů.

Paní doma nebyla.

Zato tam byl Kempis.

Ležel tam otevřený na nočním stolku. Quintanar nedokázal této výzvě odolat, a když si svlékl mohérový *žaket* a zůstal jen tak v košili, vzal knihu a četl . . . Byl to návrat ke strachu, smutku, duševní zemdlosti! Svět je opravdu ubohost, jak říkal text, a zvláště v létě. Vetusta je umírající město. I sama zeleň stromů, tak holých v zimě, byla vítána na jaře, ale teď vyvolává nudu; člověk skoro touží po větvi bez listí, která má lepší kresbu. Don Víctor byl dokonce schopný stát se opravdu umělcem, jak byl smutný a znechucený.

Ana se vracela domů spokojena. Tím líp; ještěže to aspoň někdo dobře snáší; on není sobec.

Jenže jaký půvab může nacházet jeho žena ve vetustské pustotě? Cožpak tu ještě ke všemu není ten rozevřený Kempis, dokazu-

ující, jako že dvě a dvě jsou čtyři, že na světě nikdy není důvodu, aby byl člověk veselý? Je ovšem pravda, že jeho Anita je šťastná z vyšších důvodů. On k takovému stupni zbožnosti dospět nemůže. Bojí se Boha, uznává jeho velikost, vždyť přece udělal hvězdy, moře, zkrátka všechno . . . ! Jenomže i při veškerém uznávání téhle Nekonečné Moci se on, Víctor Quintanar, nadále nudí v tomhle opuštěném městě bez divadla, bez promenád, bez moře, bez regat, bez ničeho, co patří k tomuto světu. Och, nebýt těch jeho ptáků!

Zatím se Ana, každým dnem čilejší, snažila zapomenout, a mnohokrát se jí to podařilo, na to, čemu říkala pokušení, jež bylo stále naléhavější; a čím víc se ho bála, tím bylo silnější. Avšak prchala před ním, uchýlovala se ke zbožnosti a s apoštolskou horlivostí a horoucí láskou k bližnímu navštěvovala ubohá obydlí chudšasů, namačkaných ve všelijakých špeluňkách a brlozích; přinášela náboženskou útěchu duchu a almužnu tělu; obvykle ji doprovázely doña Petronila Rianzaresová nebo některá jiná dáma z jejich sdružení; chodila však i sama. Ze všech činností, jež jí ukládal zbožný život, tato jí byla nejmilejší.

Početní stav tohoto božského vojska Srdce Ježíšova, Mariánské družiny, katechismu, paulínek a jiných obdobných institucí byl v létě značně oslaben; mnoho dam odjíždělo do lázní nebo na venkov. Jádrem však zůstávalo: byla to početná význačná skupina vážených modlilek obklopujících Konstantina Velikého, doňu Petronilu. Během horkých měsíců almužen dosti ubývalo, ale hodně se hovořilo v bratrstvech, kde se připravovaly podzimní a zimní slavnosti, a mimoto se trochu pomlouvaly nepřítomné. Regentka se těchto sněmů nikdy nezúčastňovala, ale odpouštěla jim je jakožto lehký prohřešek, „který ona, zatížená jinými závažnějšími, nemá právo jim vytýkat“.

Don Fermín a Ana se vídali každý den, někdy v sídle Ozoresových, jindy na katechismu, v katedrále, ve Sdružení svatého Vincence z Paulu, a nejčastěji v domě doni Petronily. Biskup-matka byla vždy zaneprázdněná; nechávala je o samotě v temném salónu a sama si šla s dovolením svých přátel vyřídit svoje záležitosti nebo ať to bylo cokoli.

Vetusta byla jejich: letní opuštěnost jako by z nich dělala vlastníky celé obce; dlouho spolu rozprávěli ve sloupoví před katedrálou.

lou, než se rozloučili, a vůbec se nebáli, že je někdo uvidí; jako by se tato opuštěnost kostela rozšiřovala na celé město. Anita shledávala tento život ve Vetustě snesitelnější než v zimě. V této věci si s manželem nerozuměli.

Don Fermín by si byl přál, aby toto období neuplynulo, aby nepřítomní zůstali venku. Jeho matka odjela do Matalereja, aby převzala pachtovné a připravila sklizeň, aby posbírala úroky z mnoha peněz roztroušených po tamních horách. Teresina byla paní domu. Dívka, celý den veselá, čiperná, úslužná, naplňovala vikářovu domácnost nábožnými písněmi, jimž nevědomky poskytovala světský ráz, jako by to byly nějaké pouliční popěvky. Tento veselý tón byl ještě nápadnější tím, že byl v protikladu k dívčinu obličejí Panny Marie Sedmibolestné. Teresina nabyla trochu barvy a oči, obkroužené lehkými stíny, byly při té své sladké tajemné tmavosti hlubší, krásnější než kdy dříve. Pán i služka byli spokojeni. Svoboda jim přicházela náramně vhod. Každý si dělal, co chtěl. Nebyla tam doña Paula, nebylo komu skládat účty. A nic jim nechybělo. Mladý pán měl všechno v náležitý čas a na svém místě jako vždycky. Už mohl žít bez paní.

Vikář odcházel a přicházel beze strachu před záluďným vyptáváním; vracel-li se pozdě, nevadilo. Všechno, všecičko se na něj usmívalo. Kéž by léto trvalo věčně! I jeho nepřátelé ochabli v pomlouvání; už se tolik neklevetilo; mnozí z pomlouvačů byli na letním bytě; těm, kteří zůstávali, chybělo posluchačstvo. Don Santos Barinaga nevycházel z domu, byl nemocen. Jenom Foja, který ze šetrnosti na letní byt nejezdil, se snažil v kasinu udržovat posvátný oheň pomluvy se čtyřmi nebo pěti znuďenými společníky, kteří si tam na půlhodinku zacházeli vypít kávu. Vypadalo to zkrátka jako zastavení nepřátelství. Ať je vítáno; don Fermín přijímá boj, když k němu dojde, ale raději má mír. Zvláště teď, kdy toho má tolik na práci, a to lepšího a příjemnějšího než nenávidět a pronásledovat nějaké ubožáky hodné pohrdání a politování.

Blaho, které vychutnával De Pas jako labužník sousta, volnost, duševní lenost, která se díky létu stávala pro jeho statné tělo ještě větším požitkem, neurčité sny o bezejmenné lásce, rozkošná skutečnost, že vídá Regentku v kteroukoliv dobu a zhlíží se v jejích očích a slyší od ní přesladká slova tajuplného, téměř mystického přátelství, to všechno vedlo dona Fermína k přání, aby se znovu

zastavilo slunce, aby čas neubíhal. Onen srpen, tak smutný pro dona Víctora, byl pro vikáře nejšťastnější dobou jeho života.

Když slyšel ze své pracovny velmi časně ráno to „Svatý Bože všemocný“ zpívané, jako by to byla malagueña, Teresinou, která venku uklízela, cítil pokušení zazpívat si také. Nezazpíval si, ale vstával, vycházel na chodbu.

„Teresino, čokoládu,“ volal vesele a mnul si přitom ruce.

A přecházel do jídelny.

Za chvíli přinášela dívka snídani v lesklém čínském šálku se zlatými větvičkami. Zavřela za sebou dveře a blížila se ke stolu; položila na něj ták, rozprostřela před mladým pánem ubrousek . . . a nehybně vedle něho čekala.

Usměvavý don Fermín namočil sušenku v čokoládě; Teresa naklonila k pánovi obličej, přičemž odsunula tělo od stolu; otevřela ústa s jemnými velice rudými rty, s komickým výrazem vyplázla, víc než bylo třeba, vlhký červený jazyk; don Fermín na něj položil sušenku, služka ji perlovými zuby překousla a mladý pán snědl tu druhou půlku.

A tak to bylo každé ráno.

XXII

Spokojený, důležitý, jako znovuzrozený vrátil se z lázní Termasaltas pan arciděkan don Restituto Mourelo připraven pustit se do další kampaně, o níž doufal, že bude poslední a rozhodná, „proti despotismu odporného svatokupeckého chlípného nepříteli církve, který se zmocnil ducha páně biskupova a má teď podrobenou celou diecézi“. Tímto opisem narážel diplomatický Gloucester na pana provizora.

První nepřijemnost, která potkala De Pase to léto, byla právě tato zpráva, kterou mu sdělili ráno v chóru.

„Přijel Gloucester.“

Nebojí se ho, ani jeho, ani nikoho jiného . . . , ale je tak unavený bojem a nenávisť!

Mourelo se setkal s mnoha dalšími osvěženými pomlouvači i s těmi, kteří zůstali v záloze, ale nebyli o nic méně žádostiví zahájit palbu proti společnému nepříteli. Všichni planuli svatým

všechny ostatní. Nedařilo se mu strefovat se s těmi bílými a černými útržky do koše, a podlaha vypadala jako zasněžená; a po těchto troskách svého uměleckého rozhořčení se vztekle procházel a toužil přitom po něčem vydatnějším pro hněv a pomstu, než je inkoust a němý studený papír.

Znovu vyšel z domu; prošel se pod podloubím na Novém náměstí proti domu Ozoresových.

Co se asi událo? Odhalil něco don Víctor? Ne; kdyby něco bylo, už by se to vědělo. Don Víctor by byl na dona Álvara vystřelil ze své ručnice anebo by se dohadovalo vyzvání na souboj, a to už by se vědělo; neví se nic, nic; nic se tedy nepříhodilo.

Dvakrát třikrát vešel vikář už za soumraku až do temného portálu domu V zákoutí. Chtěl něco vyzvědět, číhat, jestli něco neuslyší . . . , ale zaklepat se neodvažoval . . . Proč tam jde? Kdo ho volá do toho domu, kde dříve tolik platila jeho rada, tolik si ho vážili a dokonce milovali? Nikdo ho nevolá. Nesmí jít dovnitř. Nešel. „Mimoto,“ myslel si, když odtud odcházel, „jestli se najednou octnu před ní, co já vím, co udělám? Jestli jí ten nehodný manžel s mandlovým mlékem místo krve odpouští, já . . . , já jí neodpouštím, a kdybych ji měl v rukou, nebo alespoň na dosah . . . , Bůh ví, co bych udělal. Ne, nesmím do toho domu vstoupit; byla by to moje zkáza, zkáza všech.“

A vrátil se do svého.

Do pracovny vešla doña Paula. Mluvili o obchodních jednáních, o záležitostech biskupského paláce, o mnoha dalších věcech; nepadlo ani slovo o tom, co syna i matku trápilo.

„O tom se mluvit nedá,“ myslil si on.

„O tom se mluvit nedá, ani mezi čtyřma očima,“ myslila si ona. Matka věděla všechno. Koupila to tajemství od Petry.

Mimoto příčiněním své tajné policie a podle toho, co sama vy pozorovala, už sama pochopila, že její syn ztratil nad Regentkou moc. Jestliže jí dříve zlořečila, protože ji považovala za milenkou svého Ferma, teď ji nenáviděla, protože to odmrštění, ten výsměch, to podvádění zraňovalo také ji. Opovrhnout jejím synem, opustit ho pro takového opelichaného hezouna, jako je don Álvaro! Mateřská pýcha se v nitru doni Pauly tetelila hněvem. Její syn je to nejlepší na světě. Zamilovat se do něj je hřích, poněvadž je kněz; ale ještě větší hřích je podvést ho, zabodnout mu do duše ty-

hle trny . . . A když si člověk pomyslí, že není jak se pomstít! Ne, není. A nejvíc se doña Paula bála, aby se vikář nenechal strhnout žárlivostí, hněvem a nedopustil se nějakého skandálního činu.

Nemožnost utěšit ho, poradit mu ji doháněla k zoufalství.

Doně Paule napadl jeden prostředek, jak ty hanebníky, hlavně toho vyžilého hezouna potrestat; tím prostředkem bylo rozhlásit ten zločin, rozšířit zvěst o tom mrzkém cizoložství a vyburcovat quijotovského dona Víctora, aby vyrazil s napřaženým kopím a dona Álvara zabil.

A nic z toho se nedalo Fermovi říct.

Doña Paula vcházela, vycházela, mluvila o všem možném, pozorovala každý synův výraz, tu bledost, ten chraplavý hlas, to chvění rukou, to přecházení po pracovně.

Co by dala za to, kdyby mu mohla tenhle způsob pomsty napovědět! Ano, její vřele milovaný syn opravdu zasluhuje, aby se mu ty trny z duše vytrhly. Býval to takový hodný syn! Tak si dovedl uchovávat a zvětšovat prestiž, o kterou ho jiní chtěli připravit! Jakmile doña Paula viděla, že při svých podivných stycích s Regentkou projevuje don Fermín neobyčejnou mlčenlivost a obezřetlost, všechno mu odpustila a přestala ho svým napomínáním obtěžovat. A po synově vítězství nad bezbožností představovanou donem Pompeyem Guimaránem, po tom slavném obrácení na víru, jej matka obdivovala s novou vroucností a při uspokojování jeho intimních tužeb se mu snažila pomáhat a vždycky přitom zachovávat ohledy vyžadované tím, co pokládala za mravnost.

Ne, o tom, na čem oběma tolik záleželo, se mluvit nedalo; a na konec nechala doña Paula dona Fermína o samotě; odebrala se nahoru do svého pokoje a odtud si nespíc předsevzala sledovat kroky svého syna, který stále ještě dole přecházel; jakžtakž ho slyšela.

Ano, don Fermín, hned jak zůstal sám, zavřel dveře na klíč, ale nevydržel sedět; měl horečku. Napadaly ho ztřeštěné plány, zločiny jako v nějaké tragédii, ale okamžitě je zavrhoval. Je svázaný na všech stranách. Jakákoliv násilnost z těch, které ho napadaly, by sice u jiného mohla vyznít vznešeně, ale jemu se zdála především groteskní, směšná.

Sutana mu však spalovala tělo. Utkvělá představa, že je oblečen jako maškara, se stala nesnesitelnou posedlostí. Aniž věděl, co dělá, a neschopen ovládnout se, rozběhl se ke skříni, vyndal z ní svůj lo-

vecký oblek, který nosíval několik let tam v Matalereju, když po skalínách pronásledoval škodnou, a duchovní se za pár minut proměnil v štíhlého, ale statného horala, jehož hezká postava se dobře vyjímalá v tom hnědém obleku přiléhajícím k dosud mladistvému zdatnému tělu s přirozenou mužnou elegancí. Podíval se na sebe do zrcadla. „Tohle už je muž.“ Regentka ho takhle nikdy neviděla.

„Ve skříni musí být taky lovecký tesák.“

Začal ho hledat, našel ho a přivěsil si ho k opasku z černé kůže. Čepel se leskla, ostří, vyznačované světelnými paprsky, jako by bylo svým výrazem v souladu s knězovou zuřivostí. Vikáři připadalo, že toto nabádatvé ostří zvučí *jakoby hudbou*.

Může vyjít z domu, už je noc, tmavá noc, na ulicích už bude málo lidí, v tom obleku horského lovce ho nikdo nepozná; může jít počkat na dona Álvara v Zahradební ulici na tom rohu, kde říkala Petra, že ho viděla jednou v noci přelézat. Don Álvaro, jestliže don Víctor nic neodhalil anebo neví-li, že ho don Víctor odhalil, se znovu vrátí, jako snad každou noc . . . , a on, don Fermín, na něj může čekat pod zídkou v té uličce, ve tmě . . . a tam ho přinutit k zápasu tělo na tělo, přemoci ho, srazit ho, zabít ho . . . K tomu mu poslouží ten nůž!

Doña Paula se nahoře pohnula. Na stropě zapraskala prkna.

Jako by byly matčiny myšlenky pronikly skrze dřevo a zapadly synovi do mozku, don Fermín si najednou pomyslíl:

„Ale ne, tohle všechno jsou nesmysly; nemohu toho ničemu zavraždit dýkou . . . Takovouhle odvalu zase nemám. Tohle jsou poštilosti z románu. Proč myslet na to, co nikdy neudělám? Není jiné cesty než využít odvahy a romantických rytířských představ dona Víctora; nůž schovám, mým mečem musí být jazyk . . .“

A don Fermín svlékl hnědý kabátec, odložil kloubok se širokou střechou, odepjal černý opasek, schoval to všechno i s tesákem do skříně a oblékl si sutanu a pelerínu jako nějaké brnění. Ano, tohle je jeho pancíř, jeho zbroj.

„Hned teď, hned teď jdu za ním. Jestli jel ten idiot na lov do Palomaresu, v tuhle dobu už musí být zpátky nebo zrovna přijde; teď přijíždí vlak. Jdu k jeho domu . . .“

A vykročil z pracovny.

„Jestli matka vyjde za mnou, řeknu jí, že na mě čeká jeden nemocný a že se chce vyzpovídat rozhodně jenom mně . . .“

A skutečně, když uslyšela syna na chodbě, doña Paula seběhla dolů.

„Kam jdeš?“

Řekl svou lež.

A ona předstírala, že jí věří, a nechala ho jít, poněvadž podle obličejů, podle hlasu, podle všeho uhodla, že její syn nejde zaslepeně, že nevyvolá skandál.

Třebas měl stejný nápad jako ona.

A tak don Fermín De Pas došel k paláci Ozoresových, uviděl dona Tomáse Crespa, jak mizí z náměstí, vstoupil pod portál a rozhodl se pozdravit dona Víctora, který právě otevíral vrata, a šel s ním nahoru; a byl odhodlán promluvit s ním, vyptat se ho, poradit mu . . . , naznačit mu nezbytnou pomstu . . . , a nevěděl jak začít.

Když dopil tu sklenici vody, chutnající po prachu, vikář dosud nevěděl, co řekne.

Quintanarovy oči se však dále vyjeveně ptaly a don Fermín promluvil . . .

„Milý příteli, bojuju mezi touhou ukojit vaši nedočkavost a strachem, že nedokážu náležitě přistoupit k jisté ožehavé záležitosti, která je bohužel, i když se budu sebevíc mírnit ve výraze, málo příjemná k projednávání . . .“

„K věci, pane vikáři.“

„Hodina mé návštěvy, to, že jsem v poslední době málo přicházel do tohoto domu, to všechno nepochybně přispívá . . .“

„Ano, pane vikáři, přispívá . . . ; ale pokračujte. Co se děje, done Fermíne? Pro pět ran Kristových!“

„O Kristovi musím s vámi také mluvit, a o jeho hřebech a jeho trnech a kříži . . .“

„Pro smilování . . .“

„Done Víctore, než promluví, potřebuji, abyste mi sdělil, v jakém stavu je vaše mysl . . .“

„Co tím chcete říci?“

„Jste bledý, očividně rozrušený, nepochybně pod tíhou nějaké velké nepříjemnosti; všiml jsem si toho, když jsme vcházeli, při světle lucerny na schodišti . . .“

„Ale vy také . . . jste . . .“

Quintanarův hlas se chvěl.

i bratra duše, a nebude-li odpuštění možné, poprosit o pokání bez odpuštění, poprosit o víru ztracenou nebo spící nebo otrěsenou, nevěděla jakou, poprosit o víru, i kdyby byla spojena s hrůzou před peklem . . . Chtělo se jí zaplakat tam, kde tolikrát plakávala, někdy hořce, jindy s úsměvem radosti mezi slzami; chtěla se setkat s vikářem oněch dní, kdy ho považovala za božího posla, chtěla víru, chtěla milosrdenství . . . a potom trest za své hříchy, zasluhuje-li větší trest než tuto temnotu a tuto malátnost duše . . .

Zpovědnice občas zapraskala, jako by jí vrzalo v kostech.

Vikář udělil další rozhřešení a rukou povolal další pobožnístkárku . . . Kaple se vyprazdňovala. Postupně mlčky vyšlo čtyři nebo pět černých postav, všechny zproštěné viny; a nakonec tam zůstali jen Regentka na stupínku oltáře a vikář ve zpovědnici.

Bylo už pozdě. Katedrála byla opuštěná. Tam uvnitř už začínala noc.

Ana, rozhodnutá ihned přispěchat, bez dechu čekala na pokyn, jenž by ji přivolal ke mřížce . . .

Zpovědnice však mlčela. Ruka se neobjevovala, dřevo už nevrzalo.

Vyřezávaný Ježíš s pootevřenými bledými rty jako by byl ovládnán úděsem, jako by čekal, že dojde k nějakému tragickému výjevu.

Ana pocítila při tom tichu podivnou hrůzu . . .

Míjely vteřiny, několik velice dlouhých minut a ruka nevolala . . .

Regentka, která byla na kolenou, s nervózním odhodláním, jež se dostavovalo při velkých krizích, vstala . . . a odvážila se udělat krok směrem ke zpovědnici.

Vtom temná budka silně zapraskala a z jejího vnitřku vyrazila dlouhá černá postava. Ve světle lampy spatřila Ana bledý obličej, strnulé oči, pálící jako oheň, vyjevené jako ty Ježíšovy na oltáři . . .

Vikář napřáhl paži, udělal jako vrah krok k Regentce a ta zděšeně ustoupila, až narazila na oltářní stupínek. Ana chtěla vykřiknout, volat o pomoc, a nemohla. S otevřenými ústy dosedla na dřevěný schod, oči vytřeštěné, ruce vztažené k nepříteli, neboť hrůza jí říkala, že ji zavraždí.

Vikář se zastavil, paže zkřížil na břiše. Nemohl promluvit, ani

nechtěl. Třásl se po celém těle; znovu vztáhl paže k Aně . . . , udělal další krok kupředu . . . a potom, zatínaje si nehty do krku, se otočil, jako by se měl zhroutit, a na vratkých roztrěsených nohou vyšel z kaple. Když už byl za chórem, přece jen se trochu vzchopil, a třebaže nic neviděl, snažil se nevrážet do pilířů a došel do sakristie, aniž upadl nebo i jen zavravoral.

Ana, přemožená hrůzou, padla na dlažbu z bílého a černého mramoru tváří k zemi; byla v bezvědomí.

Katedrála byla prázdná. Stíny pilířů a kleneb splývaly a nořily chrám do tmy.

Celedonio, ten zženštilý akolyt, vysoký a vyzáblý, chodil v krátké špinavé sutaně od kaple ke kapli a zamykal mříže. Do ticha se ozývalo cinkání klíčů, jak na sebe ve svazku narážely.

Došel k vikářově kapli a hlučně zamkl.

Když už zamkl, měl dojem, jako by tam uvnitř něco zaslechl; přitiskl obličej k mříži a zadíval se dovnitř kaple, pátraje ve tmě. Připadalo mu, že pod lampou vidí větší stín než jindy . . .

Zbystřil tedy pozornost a uslyšel něco jako slabé zasténání, jako povzdech.

Otevřel, vstoupil dovnitř a poznal omdlelou Regentku.

Celedonio pocítil ničemnou touhu, zvrácenou choutku své zvrhlé chlípnosti; a aby se pokochal zvláštní rozkoší, anebo aby zkusil, jestli se jí pokochá, sklonil odporový obličej k Regentčině tváři a políbil ji na rty.

Protrhávajíc mlhy pomatenosti, která jí způsobovala nevolnost, přišla Ana k sobě.

Zdálo se jí, že na ústech pocítila studené slizké břicho ropuchy.

z pod
1852
spolu-
paněl-
idoval
zájmy
ituře a
l roli
é kul-
u jeho
četná.
román
e špa-
Paní
e staví
mu a
atuře.
vídek,
rohem
lovedl

oušek
iterár-
FFUK
nakla-
a poté
ý pra-
ČSAV.
icouz-
: Que-
rance,